

Inhaja vsak petek dopolnje. Izdaja konsorcij Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, Cassella centro 87. — Urad: via Imbriani 8-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. — IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUČENJE

CENA OGLASOV IN OBJAV
Za 1 cm. višine v 1. stolcu 20

IZDANJE KNJIZICA (Dr. Punj) JUGOSLAVIJA
MALI LIST...
vrednem tisku; mastno 40 str...
VELIKIMI ČRKAMI 50 str. ber...
oglašanju primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 7. oktobra: Marija, kraljica rožnega venca. — Sobota, 8.: Brigita; Simeon; Benedikta. — Nedelja, 9.: Dionizij; Rustik. — Ponedeljek, 10. Frančišek Borja; Ludovik. — Torek, 11.: Nikazij; Firmin. — Sreda, 12.: Maksimilijan; Serafin. — Četrtek, 13.: Edvard (Slavoljub); Koloman. — Petek, 14.: Kalist. — Sobota, 15.: Terezija; Bruno.

MALE NOVICE.

Hindenburg.

V nedeljo 2. t. m. so Nemci z veliko parado slavili Hindenburgovo osemdesetletnico rojstva. Hindenburg je sprejel častitke vseh diplomatov, častitke vseh zveznih vlad Nemčije. Mladinske organizacije in bojovníki so priredili velike parade na berlinsken stadionu. V proslavi Hindenburga so vsi Nemci edinstveni, ker ga spoštujejo ne samo kot maršala in prezidenta, ampak tudi kot nesebičnega moža, ki deluje iz prepričanja in ljubezni do skupne domovine.

Ljubljanska občina.

V nedeljo 2. t. m. so bile v Ljubljani burne občinske volitve. Uspeh je sledeči: Samostojni demokratje dobe 23 sedežev, Ljudska stranka 19, radikalci (dr. Ravnihar) 2, socialisti 2, komunisti 2, dr. Gregorič 1. Absolutne večine nima nobena stranka; male strančice bodo odločevale, katera izmed obeh glavnih strank bo vladala na magistratu.

Krščanska vzajemnost.

Zveza katoliških učiteljev v Holandiji je prosila mehikanskega poslanika v Haagu, do ji pošlje imena in naslove vseh mehikanskih učiteljev, ki so bili od vlade odpuščeni iz službe, ker niso hoteli zatajiti katoliškega svetovnega nazora. Katoliški učitelji bodo poslali mehikanskim tovarišem denarno podporo.

Sodnijsko oproščen.

V aprilu l. 1926. je bil izvršen v Prestranku napad na carinsko blagajno. Ubit je bil en fašist in en napadalec. Udeležbe pri napadu je bil obdolžen tudi neki Rajko Samsa, ki je pobegnil čez mejo. Prišel je pred porotno sodišče v Ljubljani, katero je razpravljalo o ti zadevi dne 26. septembra letos. Občinstvo ni bilo pripuščeno k razpravi. Porotniki so z 10 proti 2 glasovoma odgovorili na stavljeno vprašanje z «ne», t. j. da obtoženeec ni bil udeležen pri dotičnem napadu. Na podlagi tega izreka porotnikov je bil Rajko Samsa oproščen.

Amerikanski legionarji.

Ameriški bojovníki iz svetovne vojne so v septembru obiskali nekdanje bojne poljane v Franciji ter glavno mesto Pariz, kakor smo že poročali. Iz Francije so prišli tudi v Italijo in v Rim, kjer so bili z navdušenjem sprejeti in pozdravljeni.

Vse pride na dan.

Leta 1920. je bil ubit v blizu Turina neki 20 letni mladenič, Alojzij Gola. Morilec ni bilo moč izslediti. Letos je prišlo na dan, da je morilec najel fantov očim z namenom, da pride do njegovega podedovanega imetja. Ker je po treh letih umrla tudi fantova mati in se je očim hitro spet oženil ter kupil vilo, sumi se, da je kriv tudi smrti prve žene. V zaporu je zdaj tudi par sokrivcev.

Suženstvo.

V angleški koloniji Sierra Leone v Afriki je še 120 tisoč sužnje. Nadavno je sodnja odločila v nekem slučaju, da sme gospodar ubeglega sužnja s silo uloviti in obdržati. Kolonijalni minister v Londonu je ukazal oblastem v Sierra Leone, naj postave predelajo.

Zopet roparski umor na Vipavskem.

Na Cesti pri Sv. Križu je bival svoječasno daleč znani gostilničar Fran Bratina, podomače Gregovček, z ženo Lucijo. Pridobil si je z obrtjo precejšno premoženje. Zakonska sta ostala brez otrok in ko je lani gospodar nenadoma umrl, je žena ostala sama. Opustila je gostilno in začela živeti sama zase po samotarsko. Med ljudmi je veljala za bogato žensko in ni čuda, če so se našli malopridneži, ki so sklenili zapuščeno vdovo napasti in oropati.

V hiši je bival samo en hlapec, domačin. Sosedo so vdovo Lucijo včasih prišle obiskat in z njo pokramljale. V soboto zvečer je šel hlapec na vas koruzo ličkat, kakor je to stara navada. Pri vdovi so vasovale sosedo do kake devete ure zvečer, potem pa so se poslovile in ona je šla tudi spat. Hlapec, Josip Žiberna, se je bolj pozno vrnil in šel na svoje ležišče. Izpovedal je kasneje, da je slišal neko ječanje in ropot, pa ga je bilo strah in se je še bolj zaril pod odejo.

V nedeljo, 2. t. m., zjutraj so našli vdovo mrtvo na tleh pri postelji. Hlapec je takoj tekel v Ajdovščino obvestiti orožnike. Ti so šli gledat in pozvali sodnijsko komisijo. Pri natančnem ogledovanju je komisija ugostovala, da je bila Lucija Bratina ocrnela in opraskana v obraz ter okoli vratu otiščana. Očitno

je, da je bila zadavljena. Postelja je bila še pogrnjena; to kaže, da se je napad izvršil zgodaj zvečer, še predno je rajnica legla k počitku. Pri nji so našli molilveno knjižico in pripravljeno nedeljsko obleko.

Komisija je pregledala sobo in vso hišo. Soba je bila zaklenjena od znotraj. Ključ so našli na podstrešju. To je vzbudilo sumnjo, da so zločinci poznali hišne razmere in sobo po izvršenem zločinu nalasé zopet zaklenili. Vsled te sumnje so tudi hlapca pridržali. Odprto pa so našli tudi neko podstrešno okno.

Kdo je zločin zakrivil se dozdej še ni dognalo. Oblast je zaprla štiri domačine, na katere leti sum, ki pa še ni dokazan. Med priprtimi je tudi en sorodnik pokojnice. Ljudje pravijo, da je neko noč prišel po cesti skrivnosten avtomobil, ki je odpeljal zopet nazaj; morda je bil napad že prej poskušan. Tisto soboto pa je menda hodil tam okrog sumljiv gosposki človek, ki se je izdajal za živinskega prekupca ali kaj. Po teh indicijah soditi so menda imeli svoje prste vmes tržaški lopovi, zelo verjetno da v dogovoru s kakim domačinom. Dejstvo je, da je bilo po hiši vse pokradeno, kar je bilo kaj dragocenejšega; pokojnica pa je imela denar in zlatenino. Ljudstvo z napeto radovednostjo čaka uspehov preiskave.

Kaj naredi opica.

Neki trgovski vajenec v Trstu je imel doma opico. Taka žival ni vsakomur povšeč in je «dešpetljiva» (nagajiva). Pa so domači fantu rekli: Spravi hudika proč, ali pa se zgubi še ti. Dečko se ni mogel ločiti od poredne živali, pa jo je provizorično v soboto zvečer skrnil v trgovini, kjer je služil. V ponedeljek zjutraj je trgovec odprl, pa je od strahu skoraj padel vznak: po trgovini je bilo vse razmetano; srajce, maje, nogavice, trakovi, škatlje in skatljice vse je ležalo križem. Gospodar je mislil najprej, da so bili tatje; potem je menil, da so bili morda le kaki poredneži. Slednjič se mu z neke omare zarezal opica. Vse je bilo njeno delo. Velik trud so imeli, predno so jo ujeli.

Orel nad otroka.

Od Sv. Petra pod Svetimi gorami na Štajerskem poročajo listi: Dne 9. septembra je začel krožiti nad šentpetersko župnijo silno velik planinski orel in najdalje se je sukajl ptič v mogočnih lokih nad vasjo Srebernik. Orel je krožil dalje časa zelo visoko in v velikih kolobarjih. Naenkrat pa so bistre oči velikanske ptice ugledale na zemlji plen in kakor pšica se je žival pognala z višine navzdol k hiši posestnika Josip Juraka, kjer se je na trati igral njegov petletni sinček. Videti je bilo, da se velika ptica hoče lotiti nič hudega slutečega otroka. K sreči se je v bližini nahajal otrokov oče, ki je seveda takoj videl pretečo nevarnost. Skočil je po puško, pomeril in ustrelil krvoločnega gosta. Ustreljena orjaška ptica je planinski orel (belec), ki je po zračnih višinah zabredel v vinorodne kraje. Žival je bila jako izstradana, tehtala je 8 kg ter meri z razpetimi perotmi 2 m 60 cm.

Kaj se lahko pripeti ministru.

Bivši ministrski predsednik na Bolgarskem, Malinov, se je v spremstvu nekoga bogataša peljal v avtomobilu iz Kustendila v Radomir. Na samotnem kraju so roparji ustavili voz in zahtevali 100 tisoč levov. Ko sta rekla, da toliko nimata, so jima preiskali žepe, pobrali kar je bilo, in ju pustili naprej.

Večna preklarija.

V španskem delu Maroka so se zopet vzdignili domačini proti Špancem. Oblasti so domačinom prepovedale neke verske svečanosti, a ti so vseeno tiste svečanosti priredili. Vlada je poslala proti njim vojaštvo. Neki regiment v katerem so služili domačini pod španskim poveljstvom, se je uprl in vojaki so vse španske oficirje poklali.

Vsi bodo sfrčali.

Lindbergov polet preko oceana je Amerikance za zračno letalstvo silno navdušil. Povsod ustanavljajo letalske šole, v zadnjih tednih so dali več kot 5000 dovoljenj za skušnjo iz letalstva. Pripravljenih je 15 novih načrtov za polet preko Atlanskega morja. Pravijo, da bo v Ameriki letalstvo kmalu tako razvito kakor je avtomobilstvo.

Za odpravo protiverskih postav.

Na zborovanju v Parizu so najuglednejši francoski pravniki soglasno sklenili, da se morajo v Franciji protiverske postav ukiniti. M. Duguít, načelnik juridične fakultete v Bordoju je izjavil, da bo tudi vprašanje cerkvenih redov, ki so jim bile vzete v Franciji vse pravice, rešeno v prijateljskem sporazumu med vlado in sveto stolico.

Vojni material potuje.

Pred 14 dnevi je francoski parnik «Teneriffe» pripeljal na Sušak francoski vojni material in aeroplane za Jugoslavijo. «Piccolo» pripominja k temu poročilu, da je bil to že osmi tovor vojnega materiala, ki je prispel po morju v Sušak.

Petelin izključeval oko.

Čudna nezgoda se je pripetila nekemu hrvatskemu kmetu. Doma je odganjal kokoši, pri čemer se je star petelin zakadil v njega in mu izključeval desno oko, ki mu je steklo. V jezi je kmet petelina na mestu ubil, sam pa je moral iskati pomoči v bolnici.

Slaba „letina“ za ribiče.

Dalmatinski ribiči tožijo, da je bil to poletje zelo slab lov. Mislili so, da bo kaj boljše na jesen, pa nič ne kaže. Kdo ve kaj je ribe splašilo, da jih ni.

MIHEC: Počitnic najnih je kraj, na svojem mestu sva nazaj.
JAKEC: Zasmehovala bova spet vse to, kar dela glupi svet.

ZANIMIVOSTI.

Svatba v Vojvodini.

V Temerinu v Vojvodini se je vršila nedavno kmetska poroka. Ženin in nevesta sta bila otroka bogatih kmetijskih družin. Na svatbo je bilo povabljenih nič manj kot 400 družin. Da ljudje na svatbi niso trpeli lakote in žeje, dokazujejo sledeče številke: pojedlo se je 200 parov kokoši, 3 pitani prasci, 1 govedo, 2000 komadov «kifelcev», 4 q kruha, popilo 20 hl vina, 14 hl piva, 2000 steklenic kisle vode. Močnate jedi je peklo 15 žensk cele tri dni. Za močnate jedi se je porabilo 200 kg moke, 3000 jajc, 50 kg orehov, 80 kg sladkorja, 15 kg čokolade itd. Kot vidimo, se v Vojvodini tudi dandanes ne živi slabo, dasi pravijo, da se taka svatba kot omenjena s svatbami prešnjih časov, ki so trajale navadno po tri ali štiri dni, niti primerjati ne da.

Kolumbovo jajce.

Ko se je Krištof Kolumb leta 1492. vrnil s svetovnega potovanja, na katerem je odkril Ameriko, mu je kardinal Mendoza priredil veliko slavnost. Slavnostni govor je govoril kardinal sam in je slavil Kolumba kot največjega moža tedanjega sveta. Navzočim dvorjanom in velikašem ni bilo prav, da ga toliko povišuje, zlasti še, ker je bil Kolumb izšel iz preprostega ljudstva. Eden izmed kraljevih uradnikov je celo glasno oporekal, češ, to pač ni nič posebnega, vsak španski mornar bi bil prav tako kakor ta tujec našel pot v Ameriko. Vsa družba mu je pritrjevala in od vseh strani so se slišale trditve: «To bi bil vsakdo izmed nas lahko storil».

Nato je odgovoril Kolumb: «Še od daleč si ne mislim prisvajati časti in slave za nekaj, za kar sem bil le orodje božje previdnosti. Res pa je, da se nam marsikatera reč na svetu zdi lahko izvedljiva, ko vidimo, da jo je naredil že kdo pred nami». Potem je nekoliko pomolčal, nato pa vljudno zaprosil za navadno kurje jajce. To jajce je ponudil nekemu odličnemu gospodu, ki je prej največ govoril, rekoč: «Izvolite, ekscelencja, postaviti to-le jajce na špico tako na mizo, da bo mirno stalo!» Gospod je poskušal na vse načine, a jajce ni hotelo stati. Tudi njegov sosed in še drugi in tretji so poskušali, a brezuspešno. «Nemogoče», so priznali drug za drugim. «In vendar», je odvrnil Kolumb, vzela jajce, ga trdo postavil na mizo, da je na utrtem mestu — stalo pokonci. — «Ja, to pa vsak izmed nas lahko napravi», so se oglasili gospodje iznova. — Odtod navada, da pravimo, če se komu posreči kaka stvar, za katero je po storjenemu delu dosti močstrov, da je to «Kolumbovo jajce».

Koliko je bolnih.

Okrožna bolniška blagajna v Trstu ima zavarovanih 58.884 oseb. Na dan je bolnih poprečno 1839, ki dobivajo podporo iz blagajne.

Kamen spotike.

Liberalizem je v našem javnem življenju vpeljal načelo, da je vera zasebna reč vsakega posameznika in da zato nima nobenega mesta v javnosti in nobene pravice. To načelo so proglasili pri nas že ustanovitelji «Edinosti». Tudi socialisti so med drugo šaro prevzeli iz liberalizma tisto frazo.

Na podlagi tega načela so se liberalci in socialni demokratje borili proti vsakemu priznavanju vere. Kjerkoli so le mogli, so izrinili verouk iz šole, češ vera je zasebna reč, ako hočejo starši, da se otrok uči katekizma, naj privatno za to poskrbe, države to nič ne briga, državi ni nič mar, ali kdo veruje v Boga ali ne veruje nič. Kjerkoli so mogli so odpravili vsako versko znamenje, n. pr. križ iz sodnih dvoran. Besedilo za prisego so tako priredili, da se nič ne omenja Bog in vera. Duhovščini so skušali vzeti vsak vpliv in ljudstvo odvrniti od cerkve. V ta namen so zlasti dajali svobodo kapitalistom, da so naganjali delavce k delu ob nedeljah in praznikih; s tem je polagoma v ljudski zavesti obledel pomen praznika in ljudje so postali brezbržni za izpolnjevanje verskih dolžnosti.

Liberalno časopisje se načeloma ogiblje besede «Bog» in tudi če poroča o cerkvenih slovesnostih, omenja jih le kot predmet radovednosti ali podomače «špektakel». O stvareh, ki zasegajo v področje samih verskih resnic, piše tako časopisje brez pravega poznanja snovi lahkomišelnost in najraje podsmehljivo, da na ta način omaja v bralcih spoštovanje do solidne verske resnice. Kadar obravnava kaj o zgodovini katoliške cerkve rado poudarja temne strani, na široko piše o slabostih cerkvenih predstojnikov, noče pa priznavati dobrih strani, velikih zgodovinskih del in božjega varstva, ki se razodeva nad Cerkvijo. S takim pisanjem se omaje v bralcih spoštovanje do Cerkve kot celote.

Liberalni uspehi.

Uspehe liberalskega početja vidimo tudi v našem narodu. Država jim sicer ni šla vselej na roko, vendar so dobršen del svojega programa izvedli med ljudstvom.

Poglejte n. pr. kako se je že omajalo spoštovanje nedelje. Liberalni frakarji, kjer pridejo v stik s preprostim ljudstvom, kažejo zaničevanje vere in verskih naprav in ljudstvo počasi od njih prevzema slabe zglede.

Značilno je n. pr. tole: liberalno nadahnjeni ljudje, četudi duhovnika spoštujejo kot osebo, ki se ji ne more kaj slabega očitati, ali ga celo radi imajo kot veselega družabnika, ga vendar v bistvu smatrajo za kruhoborca, ki po svojem stanu prisiljen uči v šoli in v cerkvi reči, katerih sam ne veruje. Smatrajo ga za prosvetljenega modrijana, ki «ve, kako treba ravnati s fulkom». Ko

tako mislijo o duhovniški službi, so že popolnoma otrgani od prave vere.

Opaža se n. pr. celo to, da liberalno vzgojeni ljudje posebno črtijo izobraženega lajika (neduhovnika), ako očitno kaže versko prepričanje. Lajiku ne morejo očitati, da le radi ljubega kruha gre vsako nedeljo k maši ali k zakramentom, zato jih kar jezi, da ne živi in ne misli tako kakor sami.

Besno sovraštvo komunistov proti vsemu, kar spominja Boga, je direktno sad liberalnega načela, da je vera zasebna reč.

Nenaravno načelo.

Načelo, da je vera le zasebna reč, je protivno sami človeški naravi. Kdor zna le količkaj misliti, ho sklepal tako: Če je vera prazna bodnja, tedaj se tudi zasebno med štirimi stenami ne sme gojiti. Kar je nič, je nič. Če pa je vera resnična, tedaj ni razloga, zakaj bi se ne smela kazati tudi javno. Če je Bog sveta gospodar, je gospodar tudi šolskih soban, gospodar tudi sodnih dvoran, gospodar tudi parlamentov in skupščin, gospodar tudi tiste krpe papirja, ki se imenuje časopis.

To umovanje so ljudje koj zmogli in zato liberalizem ni mogel trajno ribariti v kalnem. Začela se je povsod ločitev duhov. Kdor ne mara vere povsod, je ne mara tudi ne v domači hiši in to je dosledno. Kdor je pa zase resno veren, ne more svoje vere zatajiti ko nastopa kot učitelj, pisatelj, časnikar, sodnik, uradnik, državni poslanec itd.

Pri tej ločitvi duhov je največ zgubil ravno liberalizem. To škodo mu je zakrivila njegova prikritost in hinavščina. Socialni demokratje in komunisti so napovedali vsaki nadnaravni veri odkrit boj. Iz liberalnega tabora se je vsula vsa množica «zasebnih vernikov» v tabor odkritega sovraštva do vere. Liberalni generali so ostali sami in tu pri nas imajo se le posebnim krajevnim razmeram zahvaliti, ako jih vrtnec ni pogoltnil. Drugod po svetu so liberalne stranke degradirane na nižjo stopnjo, v ospredju javnega življenja pa sta dva tabora: tisti, ki očitno nastopa proti veri, in tisti, ki jo očitno brani. Tako je v Avstriji, tako na Nemškem, tako na Češkem. Vidi se, da vera ni «zasebna» reč, ampak zelo pomembna javna zadeva. Enim je najvišja vrednota zasebnega in državljskega življenja, drugim pa kamen spotike, ob katerem padajo in preklinjajo.

Slovenska knjiga o radiotehnikih.

Profesor Leopold Andreč, Radio. Osnovni pojmi iz radiotehnike 214 slik V Ljubljani 1927. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena nevezani knjigi Din 60.—, vezani v platno 76 Din.

Koliko let že pozna svet radio in vendar se do danes Slovenec, ki ne zna kakega tujega evropskega jezika, ni mogel

poučiti o skrivnostih radia. Zakaj v materinščini ni imel tozadevne knjige. In vendar jih je že nešteto poslušalo radio in si ni znalo razlagati teh zvokov. Zato je Andrečeva knjiga zamašila to vrzel, da, orala je ledino na tem interesantnem polju.

Knjiga ima pet glavnih oddelkov. I. Nauk o splošni elektriki. II. Nauk o nihanju in valovanju. III. Specialna radiotehnika. IV. Dodatek o oddajnih postajah. V. Stvarno kazalo. Da strogo znanstvenopoljudna knjiga ne sme pogrešati uporabljenih virov, je povsem jasno.

Delo je pisano poljudno. Vsak izobraženec je bo razumel, ako je bo počasi in premišljeno predelal. Snov je obdelana izčrpno in temeljito, znanstveno in poljudno, strokovno in pregledno. Diči jo 214 slik, katere je prav nazorno in čisto

narisal profesor Koželj.

Kdor bo to delo vestno preštudiral, bo razumel o radiotehnikah veliko več, kot je amaterju treba vedeti. Da, znal si bo sam sestaviti svoj aparat, kar mu bo prihranilo mnogo izdatkov in mu dalo marsikako veselo uro oddiha, da niti ne govorimo o fizikalnem znanju, ki si je bo pridobil ob študiju knjige in sestavljanju aparata.

Knjiga je tudi prvovrstno opremljena, ličen format, prvovrsten tisk, krasne slike in čeden papir jo prav priporočajo.

Še prav posebno pa priporočamo to knjigo dijakom, v višjih razredih. Česar dijak pri pouku fizike ne razume, se bo iz te knjige igraje in temeljito naučil. Knjiga je izvrstno dopolnilo k šolski knjigi posebno o elektriki in nauku o nihanju in valovanju.

Kaj nam z dežele pišejo

IZ DOLINE.

V pondeljek, dne 3. oktobra, nas je zapustil g. brigadir Dominik Corimbo s svojo soprogo. Prestavljen je službeno v Piacenzo. Več nego 2 leti je bil pri nas in s svojim pravičnim in prijaznim obnašanjem si je pridobil simpatije nas vseh. Ni poznal nikakega strankarstva, ampak je le vestno izvrševal svojo službo. Kako je bil priljubljen pri ljudeh, je pokazal poslovljni večer v gradu Moccò, kjer so mu izročili lep dar, zlato uro in zlato svetinjo z napisom. Želimo mu vse najboljše tudi na njegovem novem mestu.

Zima se bliža in s strahom gledamo v bodočnost. Letina je bila slaba, delo v tovarni v Zavljah je ustavljeno za par mesecev, dolgovi po trgovinah rastejo. Na vsak način bo morala vlada priskočiti na pomoč s tem, da bo zaposlila ljudi pri popravci cest, ki so v slabem stanju, ali pri kakem drugem javnem delu. Občina ne more pomagati, ker je zelo zadolžena; samo bolniški stroški, ki jih zahtevata tržaška bolnišnica in tržaški magistrat, znašajo več nego 60 tisoč lir. Ako bi se hotela naša občina izkupati iz dolgov in izvršiti najnujnejša javna dela, bi potrebovala vsaj pol milijona brezobrestnega posojila na 40 letno amortizacijo. Dne 3. oktobra so trije domačini odšli v Južno Ameriko iskat dela in sreče. Želimo jim iz srca, da zares najdejo tam, česar niso mogli najti tu.

SAKSID.

V nedeljo je prišla k nam na trgatve večja družba naših prijateljev iz Gorice. Trgatev so pričeli s sv. mašo, ki jo je daroval pri S. Lovrencu prof. Filip Terčelj. S tem so Goričani dali nam vsem lep zglede, ki ga hočemo vselej posnemati. Med sv. mašo so gostje sami peli; mašnik je imel lepo pridigo o božjem kraljestvu, ki ga je Kristus tako lepo nasljal v svojih prispodobah o vinogradu in vinski trti.

GRADIŠČE na Vipavskem.

(Težka nesreča). Pretekli četrtek se je odpravil s kolesom v Gorico domačin Josip Krševan, krojač. Zvečer ga je žena čakala pozno v noč; mislila je, da se je zakasnil pri svojih prijateljih v Renčah. Čakala je zaman. Drugi dan je prosila svojega svaka, naj gre iskat brata čez

Renče proti Gorici. Brat je res šel iskat brata. Na poti je zvedel žalostno novico. «Zeleni križ» iz Gorice je prejšnji večer odpeljal njegovega brata, ki se je blizu Volče drage smrtno ponesrečil, v goriško bolnišnico. Odhitel je dalje v Gorico in res našel mrtvega brata v bolnišnici. Na tilniku je imel težko rano, krvavel je iz ušes in nosa. Iz Gorice se je svak naglo odpeljal na Gradišče, da prinese žalostno novico pokojnikovi ženi. Kako se je nesreča zgodila, nihče ne ve. Govori se da je nesrečnega našel na cesti v mlaki krvi neki častnik, ki je nato obvestil «Zeleni križ» o nesreči. Verjetno je, da je pokojnik prenapel vozil in se izpodtaknil, ali pa mu je prišlo nenadoma slabo, tako da je zgubil ravnotežje in padel s kolesa. Bilo je to okoli 8. ure zvečer. Ponesrečenec je izdihnil v avtomobilu «Zelenega križa» pri «Pulverju». V nedeljo se je vršil lep pogreb iz Gorice sem k nam na Gradišče. Pogreba se je udeležilo tudi mnogo Renčkovcev. Bog mu daj večni mir!

VINSKA LETINA na Vipavskem.

Reči moramo, da je letošnja letina na splošno kmete debelo varala. Tudi v tistih krajih, kjer ni bilo toče in ki niso mnogo trpeli radi suše, je trta slabše obrodila kakor so kmetje pričakovali. Glede količine letošnji pridelek ne doseže lanskega, pač pa bo vino boljše kakor lansko leto, ker je bilo poletje suho. Okoli Vrhopolja in Vipave je letina razmeroma dobra. Nižje od Ajdovščine, posebno okoli Velikih Zabelj ljudje tožijo, da je letina veliko slabša od lanske, zaroda je bilo malo, «klarenca» se je osula. Rihemberk, Saksid, Zalošče in Dornberg imajo proti drugim krajem lep pridelek, a ne tolikšen kakor lansko leto. Viničarji so se splošno uračunali. Pravijo, da je trta dobro obrodila spredaj na «strecih», medtem ko nima zadaj v grmu skoro grozda. Prvačkoveci tudi tožijo, da jih je letos «nafarbalo»; Šempas, Oželjan in deloma Osek je uničila toča, ki jo je prinesel prvi dež, po hudi suši, ki je tudi opravila svoje delo. Črniče bodo imele tudi manj kakor lansko leto; prav tako Vogrsko, Gradišče, Renče in Bilje. Brda je posekala toča. O cenah še ni mogoče nič določnega zapisati, ker jih še ni. Grozde se je v domači vasi tik pred

PODLISTEK.

Jindřich Š. Baar Nova maša.

(Prevedel Grušenjka)

VI.

Dan nove maše se je bližal. V župnišču in pri cerkovniku so sicer vedeli, kaj se v občinskem uradu pripravlja, a delali so se, kakor da bi najmanjše slutnje ne imeli in so gledali le na svoje opravke.

Novomašnik Vaclav Jonaš je konečno prišel; bil je blede in uvel in je stanoval v župnišču. V šoli je gospod ravnatelj učil otroke novo mašo; matere so škrobile in likale družicam bele rute, pletle jim vence; ognjegasci so snažili čelade in sekire; cerkev se je počedila in poribala. Cela vas je bila skoraj pokoncu, ko je v petek proti večeru župan Labun obiskal gospoda župnika.

«Sklenili smo, prečastiti, darovati našemu rojaku kot spomin na novo mašo nekak spomin, a občinski odbor je večeraj izrazil željo, naj bi seto storilo na slovesen način», je pripovedoval župan.

Gospod župnik je radostno ginjen pohvalil občino; da spričuje to o njenem krščanskem mišljenju, da bo to tudi novomašnika vzradostilo, da bo to uvaževal in se v svojih molitvah pri prvi sveti maši spomnil tudi rojstne občine in svojih rojakov.

Župan je kakor prevaran pogledal gospoda župnika, a ta je takoj dodal: Razume se samobesebi, da vas zato čakamo, gospod župan, pri obedu.

«Tudi pridem, to se razume, da pridem; vsi čakamo nato!»

Gospod župnik je naglo zamrknil oči, sive obrvi je raztegnil do čela in se začudeno ozrl na gosta.

«Cel občinski odbor je enoglasno sklenil, da pride na gostijo in me je le poslal, s poročilom, da priredimo v soboto zvečer svojemu rojaku pred župniščem podoknico. Pridemo z godbo, jaz že razumem to stvar, izrečemo častitke in oddamo sli — eh, hočem reči — dar, da, dar oddamo; prosimo, da bi prišli, ko zaslišite godbo, z gospodom Jonašem pred župnišče.

«Da, da! Kakor želite, tako bo», je zagotavljal župnik in s čelom, polnim

skrbi, je še vprašal: «Ako se ne motim, vas je dvanajst v odboru, kaj ne?»

«Da, samo dvanajst; ali mogoče je, da se pridružijo v nedeljo na to gostijo tudi namestniki in drugi sosedje».

«Nam gre le za mesto, ljubi gospod župan, kam naj vas posadimo; je že trideset gostov povabljenih, duhovniki iz okolice, prijatelji in tovariši novomašnika, sorodniki. No, se že uredi kako, ko ste tako pozorni in darežljivi, da dajete novomašniku dar. Torej dvanajst vas še čakamo, a več vas zares ne moremo sprejeti».

To je govoril župnik že pri durih kamor je sprejel svojega gosta. A, ko je za njim kljuka padla, je že šel v kuhinjo.

Tam so bili božji darovi. Testo se je rezalo v kolače, dišave so se tolkle, v peči je gorelo kakor v peklju, na tleh so se pobijali in parili piščanci, hodnik in stopnjice so se ribale; in v ta šum je zaklical gospod župnik: «Povabil sem še dvanajst oseb k mizi, ravnajte se po tem!»

Gospodinji so onemogle zdrknile roke ob telesu, oči je povzdignila k stropu in

z obupnim glasom kriknila: «Prečastiti, prečastiti! Ali imate pameti? Še dvanajst gostov! Kje pa bodo ti ljudje sedeli?»

A župnik se je obrnil in zbežal v cerkev...

Občinski zastop je spreletelo neobičajno, in izvenredno navdušenje. Delal je predvsem po pritisku javnega mišljenja in je popolnoma vse odobril, kar je akademik švikal, pravnik v četrtem letu in izvrsten vodja slavnostnih prireditev, svetoval. Prišel je ta študent na počitnice še o pravem času in je sklenil prirediti prijatelju Jonašu prav posebno podoknico. Naročil je pevce iz mesta, preskrbel lampijone in bengalične ognje in se tresel pri misli, da ne bi v soboto 23. julija deževalo.

A prišel je večer, tih in krasen, kakoršnega je švikal prav potreboval. Ob deveti uri, ko se je že primerno stemnilo in so se zvedice zvedavo trosile po čistem nebu, je mrgolelo živih bitij pred krčmo. In iz te zamotane množice ljudi in otrok je naudušeni pravnik z lahkoto otvoril veličasten sprevod, kakor, ga Rakovno še nikdar ni videlo.

(Se nadaljuje).

trgovino prodajalo po 1.— L., med trgati-
tvijs, ki je sedaj na dolnjem Vipavskem
v polnem teku, pa je cena poskočila na
1.30 L. Veliko grozdja je šlo v Videm,
menda za mošt. Z ozirom na cene grozdja
bi se cena mošta morala sukati med 1.70
do 2.— za hektoliter, toda goriški veletr-
govci baje nočejo plačati več kakor
1.50 L.

ARGENTINSKO pismo.

Naši fantje, ki so šli v daljni svet iskat
srečo nam pišejo iz Murena (Buenos Aires
z datumom 2. 9. 1927. Sporočajo, da se
imajo še precej dobro, a javljajo isto-
časno žalostno vest, da sta umrla dva
tovariša, doma iz Knežaka, Anton Novak
in Jože Slavec. Domačim niso mogli pi-
sati, ker niso vedeli točnega naslova.
Naslov našega obvestitelja je: Andrej
Pirms. Calle Jujy 7. 15. Mureno. Buenos
Aires. Rep. Argentina.

RICMANJE.

Vodja ponočnih razgrajcev na varnem.
Mali list je večkrat iz naše vasi prinesel
vesti o ponočnem razgrajanju mladine.
Pisal je tudi pred kratkim, da je ta po-
nočna druhal pokvarila sesalko pri
vodnjaku za pitno vodo. Nekoč je bil celo
pes vržen v vodnjak. Kakšen vtis je tako
početje naredilo na vaščane, ki so čakali
po cele ure na kapljo vode, si je lahko
misliti.

Predminulo nedeljo se je drhal vračala
iz Boršta in zopet napravila naskok na
vodnjak; polomila je sesalko in zopet so
bili vaščani v stiski za vodo. A to pot so
storilci naleteli slabo. Drugi dan so morali
vsi tisti, ki so bili prejšnji dan v Borštu,
iti v Dolino na raport h karabinerjem.
Vsi so se odzvali na poziv, le eden ne.
Ta je bil seveda glavni krivec, Karel Komar,
po domače Štampetov. Brigadir je
na fante toliko časa pritiskal, da so
povedali, da je sesalko polomil Karel Komar.
Še tisti večer so prišli karabinerji
ponj in ga odvedli v Dolino. Naslednji
dan so ga uklenjenega odpeljali v Trst v
«špekhamro» v ulici Coroneo. Omeniti je
treba, da je imenovan znan kot najhujši
ponočni razgrajec, surovež in alkoholik.
Sedaj ima čas premišljevat malopridnost
svojega takega življenja.

Mladina! Tu imaš zgled! Veseli se,
a zmeraj dostojno in do gotove mere!

TOMAJ.

Zadnji Mali list je objavil osmrtnico po
pokojnem Alojziju Šoncu, pri čemer je
pa prinesel stvarno pomoto. Pokojnik ni
bil nikoli občinski sluga; užival pa je
zaupanje pri občinarjih in pri oblastvih.
Skoro 40 let je bil občinski svetovalec,
cerkveni starešina, več let tudi podžupan.
Dolgo let je bil zaprišen sodnijski
cenilec. Pogreba, ki je bogato pričal o
velikem spoštovanju, ki ga je pokojnik
bil splošno deležen, so se udeležili tudi
samostan ter vsa šolska deca z učitelj-
stvom.

Oblastva so želela, naj bi društvo razpu-
stili, sicer bi je ukiniti. Zato se je sklical
občni zbor, ki je z vsemi glasovi spoznal
za primerno, da se društvo prostovoljno
razpusti. Letošnje vinske letine ne morem
baš glede količine hvaliti, pač pa bo te-
ranska kapljica glede kakovosti, glede
okusa, nekaj izrednega.

KAZLJE.

Na povabilo poteštatorvo smo razpustili
prosvetno društvo «Dneva žar», ki je dol-
go vrsto let obstajalo in delovalo na kul-
turnem polju.

Kako delajo žigice.

Vžigalica je malenkost. Škatlica je
veljala dva ali celo en krajcar, posamezna
vžigalica skoraj nič. Po gostilnah so stale
na mizah v splošno porabo, v trgovini
smo jih pri večjem nakupu dobili za
nameček; prav res smo jih lahko razme-
tavali. Svetovna statistika predvojnih let
je dognala, da je Nemec porabil pov-
prečno na dan po 12 vžigalic, na Italijana
in Francoza jih je prišlo 6—8 na dan.
Manjša poraba pri Italijanih in Fran-
cozih je gotovo utemeljena s tem, ker je
tu izdelovanje vžigalic bil že tedaj
državni monopol.

Toda doba cenjenih vžigalic je za na-
mi. Cena lesa, delavske plače, davki, vse
to se je neverjetno dvignilo ter je zato
tudi cena vžigalic zrastle.

V sedanjih časih splošne draginje se
nehote vprašamo, kako je bilo v predvoj-
nih časih mogoče škatlico s 40 do 60 vži-
galicami dati za tako nizko ceno. Skriv-
nosten odgovor nam da obhod tovarne za
vžigalice v predvojni dobi, kakor so se
delale v Nemčiji.

Na dvorišču tovarne leže celi kupi
drevesnih debel, ponajveč topolov ali
jelk; jesen, ki so ga radi rabili, je za to
predrag. Bruno za brunom gre na žago,

ki ga razžaga v primerno dolge čolje,
(čoke), ki gredo prav v luščilni stroj V
tem stroju se čolje razrežejo (lubje jim
odstranijo že v gozdu) v tanke trakove,
ki jih ravna poseben valjar na mizi. To
delo si najlažje predstavljamo, če misli-
mo, kako lupimo krompir ali repo, le da
se les ne vrsti v spiralah, ampak ga valjar
ravna na mizo in da se delo nadaljuje,
dokler je še kaj lesa. Za klinčke (vžiga-
lice) so ti leseni trakovi 2 mm debeli, za
škatlice pa le po pol milimetra. Ti leseni
trakovi se nabirajo po mizi pod valjar-
jem, ki jih ravna. Ko jih je kakih 25 na
kupu, se porivajo v stroj koncu mize, ki
jih razreže podolž in počez na primerno
dolgot. Najlaže si to predstavljamo, če
mislimo, kako rezanico režemo. Odtod
pobira (požira) klinčke polzevi hiši po-
dobna sušilnica, ki klinčke posuši in
vzravna. Še gorki in popolnoma suhi
pridejo iz tega polža in se v na jermenu
pritrjeni košari peljejo nekoliko navkre-
ber, kjer se dno košare odpre in padejo
v drug stroj, ki ima male druga poleg
druge in druga vrhu druge. razvrščene
omarice. S trajnim tresenjem se klinčki
uvrste in uležejo v te omarice, da so le-
te do vrha polne. S hitrim sunkom stroja
planejo klinčki v isti legi kot so bili v
omaricah iz njih in napravijo lično
skladovnico (kakor drva pri naših
kmečkih hišah), ki se pomika v nasproti
ležečo namakalnico. Tu opazimo najprej
en meter široko na valjih se vrtečo pro-
go, na kateri so v certimeterski razdalji
luknje. Kakor bi jih kdo pihnil, se
klinčki vrinejo v te luknje in gredo skozi
parafinovo kopelj, ki jih tako prepoji s
svojo maščobo, da se potem tudi les na
vžigalici rad vžge. (Pri starovrstnih vži-
galicah so mesto tega pomočili klinčke v
žvepleno maso in vemo, kako dušljivo so
smrdele stare vžigalice.) — Komaj v
razdalji enega metra čaka klinčke nova
kopelj: zelenkasto črna netljiva masa. Tu
se pomude z glavico par sekund, da dobe
dovolj močno črno avbico. Da se tudi
glavica takoj suši, se klinčki zibljejo
v strumni stoji parkrat sem in tja. Zdaj
se vžigalice, kar so pravkar postale, vrne-
jo do tja, kjer so plezale skozi luknjice.
Skoz te luknjice padejo vžigalice v pod-
stavljene zaboje, odkoder jih delavci od-
neso k stroju za napolnitev škatlic. Za-
boji, ki so jih delavci prinesli k stroju,
se odpro na dnu, vžigalice padejo v
neka prostoren livnik, ki ima na spodnji
strani iztok. Tam pa so napravljeni
giblivi noži, ki puste le gotovi množini
vžigalic iz livnika v škatlico. Koliko časa
bi trajalo vlaganje in štetje vžigalic v
škatlice, če bi se delalo z roko! Kako
naglo pa naredi to stroj! (V eni uri 4000
škatlic.)

Napolnjene škatlice potujejo potem k
stroju, ki napravi hrapavo stranico za
kresanje. Te ni treba delati z roko in
čopičem, ampak jo napravi dva s hra-
pavo maso prepojena valja, med katerima
se škatlice porivajo. — Tako je škatlica
gotova. Treba jo je še opremiti s firmo
in z drugimi vred zložiti v zavoj, ki pride
v trgovino. Tudi to vse naredi stroj.

Prejšnji način izdelave vžigalic je bil
zvezan z mnogimi navarnostmi za zdravje
delavcev, ker se je za netljivo snov po-
rabljjal fosfor. Ta je povzročal delavcem
hudo bolezen, ki jim je razjedala čeljusti.
Izpadli so jim vsi zobje. Od l. 1907., ko
se je pričelo izdelovanje po novem nači-
nu, je popolnoma izginila tudi ta bolezen.

Kaj je bolj zdravo.

Neki francoski zdravnik piše v fran-
coskem časopisu «Le XX. Siècle» o
svojih opazovanjih, ki jih je tekom let
pridobil v družinah «z enim» otrokom.
Zdravstvene razmere med francoskimi
otroki so slabše kakor pri nas, vendar v
splošnem velja ono, kar piše zdravnik,
tudi za naše razmere. Tako-le pravi:
«Družine s samo enim otrokom si do-
mišljajo, da je pri njih za razvoj otrok
vse bolj preskrbljeno, kakor v družinah
z mnogimi otroki, dejstva pa osvetljujejo
to zmoto. Vprav v krajih z najmanjšim
številom rojstev, je umrljivost otrok naj-

večja. Za to so vzroki prav blizu. Že
vpliv, ki ga ima otrok na otroka, velja
za važnega činitelja pri telesnem in
duševnem otrokovem razvoju. Da se more
otrok normalno razvijati, nujno rabi sebi
enake okolice, občevanja z brati in se-
strami. Prevelika ljubezen staršev do
«edinega» otroka mu več škoduje, kakor
pa koristi. Od telesnih motenj, ki jih je
opazovati pri «edinih» otrocih, so: slab
tek, periodično se pojavljajoče bljuvanje,
neredna in lena prebava, krčeviti kašelj,
krči v glasilkah, ki povzročajo jecljanje
in druge motnje v govoru. Na duševni
strani pa se opaža: nerazpoloženje, razhi-
čena domišljija, nestalnost mišljenja, sla-
bost volje, sebičnost, jeza in nestrpnost.
Iz takih otrok se razvije neke vrste pose-
ben tip, ki jim pravimo «nergači». Pov-
sod hočejo uveljaviti svojo voljo in za-
nikajo vse, četudi lahko z roko otipajo.
Tako razvito duševno stanje pa je za
celotno bodočnost lahko merodajno. —
V telesnem razvoju so ti otroci slabotni,
slabih mišio, suhi, blede. Na 100 «edinih»
otrok pride le 13 normalno razvitih. Na
100 otrok, ki imajo brate in sestre pa
jih je 69 brez vsakršnih boleznih
znakov»

Oče in sin.

Pozno v jeseni v polpreteklem času je
bil v neki župniji na Solnograškem mi-
sijon. V mali, hribovski vasi, dobro uro
od farne cerkve je živel tedaj star
kmečki mož, ki bi bil tako rad hodil k
misijonskim pridigam, toda njegove stare
in bolne noge ga niso hotele več no-
siti. Pot do fare pa je bila zaradi po-
vodnji tako razdrta, da tudi z vozom mož
ni mogel v dolino. Staremu možu je bilo
silno hudo, zlasti oba dneva, ko so vsi
odšli k pridigam, le on je moral ostati
doma. Ko je zvečer prišel sin, tedanji
gospodar, iz cerkve domov, je oče jokal.
Sin vpraša očeta, zakaj vendar joka. Ko
mu oče pove, pomolči nekoliko, potem
pa pravi: «Oče, če ni nič hujšega, vam
pa prav lahko pomagam. Ko sem bil jaz
majhen, ste me večkrat nesli v cerkev;
zakaj bi vas zdaj jaz enkrat ne nesel?»
In res je drugo jutro sin nesel očeta v
cerkev k misijonskim pridigam, kjer je
tudi prejel sv. zakramente, zvečer pa
zopet domov.

Smešnice.

Mati je pripovedovala sinku o trpljenju
prvih kristjanov. Da bi fant bolje razu-
mel, kar mu je povedala, je bila umetliško
dovršena slika, ki je predstavljala, kako
so divje zveri trgale uboge mučenike.
Dečko je sliko nekaj časa motril, nato pa
pričel na ves glas jokati. Ko je mati vi-
dela, kako je slika sinka presunila, ga
je pričela tolažiti, toda brez uspeha.
«Mama, mama», je stokal ter kazal na
sliko, «poglejte, tam v kotu stoji mlad lev,
ki ni nič dobil!»

«Ne, obraza si pa že ne pustim umiti»,
je kričal Francek ter se na vse pretege
branil. «O ti grdoba ti», ga je kregala
stara mati. «Ko sem jaz bila majhna de-
klica, sem si vedno rada obraz umivala». —
«Pa sedaj pogledjte, kakšen je od sa-
mega umivanja», se je odrezal Francek.

Sodnik: «Dozdeva se mi, da sem vas
že nekoč videl». — Obtoženec: «Seveda
ste me, vašo hčer sem poučeval v petju». —
Sodnik: «Pet let težke ječe».

«Dokler ni bila poročena, je vedno
gledala, od katere strani bo prišel mož». —
«No, in sedaj?» — «In sedaj, ko ga
ima, pa tudi vedno gleda, od katere stra-
ni bo prišel».

«Da, prijatelj, bil sem ravn na tem, da
bi poročil staro grafico, ko sem zvedel,
da vsako leto izda okoli stotisoč dinarjev
samo za šiviljo». — «No, in kaj pa si
potem naredil?» — «I kaj neki, šiviljo
sem poročil».

Mati: «V omari so bill trije kosi po-
tice. Mirko, kako je to, da sta sedaj samo
dva kosa?» — Mirko: «Bilo je tako tema,
da onih dveh kosov nisem videl».

Skopost škotov je spošno znana. Ja-
mes Robertson je ponesrečil na ulici in
v bolnici so mu morali nogo odrezati.
Toda mirno je prenašal bolečine in nič
ni tožil. Nekega dne pa je poklical ženo
k sebi v bolnišnico ter ji izročil listek,
da ga nese v tiskarno krajevnega časo-
pisa. Naslednje jutro je v časopisu izšel
inserter te-le vsebine: «Neki škot, ki je
zgubil levo nogo, išče enakega, kateremu
manjka desna in ki ima čevelj številka
41».

Naša pošta.

Vreme. O vojnih posojilih bivše
Avstrije ne ve se nič; isto je z rentnimi
kuzjičami. Čakati!

Vojaki. Pozdravi se ne smejo pri-
občevati.

Po čem je lira?

Dne 5. oktobra si dal ali dobi:

Za 100 dinarjev	32.— L
» 100 čeških kron	54.20 »
» 100 franc. frankov	71.80 »
» 100 švicarskih fr.	352.— »
» 100 nemških mark	432.50 »
» 100 avstr. šilingov	255.— »
» 1 dolar	18.— »
» 1 angleški funt	89.— »

Ljudska pratika
izide tudi letos
z bogato vsebino!

MALI OGLASI

DOBER SVET je zlata vreden. Proti sla-
bosti in bolečinam v želodcu in glavi,
slabemu teku in prebavi, grenkosti v
grlu, zaprtju, uživajte «Gastrin». — Iz-
kušeno sredstvo proti kašlju, prehladu,
navadnim pljučnim boleznim, influen-
ci, težkemu dihanju je *Prsni sirup*. —
Proti oslovskemu kašlju je preizkušeno
sredstvo *Sirup balsamicus*. — Uspešno
sredstvo proti trganju v udih in kosteh,
proti bolečinam in trganju v plečih, v
križu, v glavi je «*Reumazan*» kot teko-
čina, a «*Liniment Lanomentol*» kot ma-
zilo. — Za kožne bolezni se rabi z go-
tovim učinkom — *Sentjurjevo mazilo*;
izvrstno za rane, ture, opekline, odr-
tine; prepreči prisád, meči in celi. —
*Odlikovani laboratorij LEKARNA PRI
ODREŠENIKU — Bistrica.*

ACQUA DELL'ALABARDA.

proti izpadanju las. Vsebuje kinin in je
vsled tega posebno priporočljiva proti
prehladu in za ojačenje korenin. Stekle-
nica po 6 lir — se dobiva v lekarni Ca-
stellanovich, lastnik F. Bollafio, Trst, Via
Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci
9 pri Fiegel.

GLYKOL CASTELLANOVICH.

Izredno učinkovito brezalkoholno sred-
stvo proti oslabljenju živcev, spošnemu
oslabljenju teka in za ženske v slučajih
nerednosti v čiščenju. Cena steklenici
L. 7.50. Za popolno zdravljenje 6 stekle-
nic. Cena L. 42.—, Trst, Via dei Giu-
liani, 42.

V STUDENCU, zupnija Hrenovice, 1 uro
od Postojne, je na prodaj posestvo. Se-
stoji iz hiše 29 m. dolge, krite z opeko,
7 johov bukovega gozda in 42 parcel njiv,
travnikov, pašnikov. Sena se lahko pri-
dela 140 q. — Cena po dogovoru. Kdor
želi kupiti naj se zglesi pri: *Ivan Ga-
speršič, Prem stev. 10 (Primano).*

**VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih
vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje
Po ugodnih cenah. Tvrška Gastone
Dolar, Trst - Via Ugo Polonio 5.**

HIŠA v dobrem stanu se po ugodni ceni
proda.

KOVAŠKI pomočnik išče službe. Naslov
pri upravi «Mal. lista».

TRGOVSKI POMOČNIK mlad, izučen v
eni veletrgovini, s trgovsko nadaljevalno
šolo, išče službo v Trstu. — Naslov pri
upravi.

Gospodarstvo

Mlekarski predpisi.

Tržaška občina je pred letom že izdala posebne navedbe, katerih se morajo držati kmetje in trgovci, ki vozijo ali nosijo mleko v Trst. Namen teh predpisov je vplivati na to, da se kolikor mogoče varuje snaga in da se donša le zdravo mleko. Tukaj objavimo nekatere teh predpisov, da bodo naši čitatelji o stvari poučeni in se po tem ravnali.

Posoda, v kateri se prenaša mleko, mora biti iz pocinjenega blaga ali emajlirana, ter hermetično zaprta. Ne sme biti zarjavela, ne z razpokanim emajlom. Posode morajo biti vsakokrat pred rabo izmrite s toplo raztopino sode in nato s toplo vodo izplaknjene.

Prepovedano je piti iz posod, ki služijo za prenos, merjenje ali razdeljevanje mleka.

Vozovi, ki pripeljejo mleko v mesto, morajo biti pokriti z neprodinim platnom, najbolje, da so vozovi zaprti. Morajo biti stalno čisti in večkrat razkuženi. Z istimi vozovi se ne smejo prevažati gnoj, kuhinjski odpadki, umazano perilo in druge stvari, ki bi utegnile osnesnati mleko.

Prostori. Prodaja mleka se vrši samo v ta namen določenih prostorih, dovoljena pa je tudi dobava na stanovanja. Na cestah in trgih se pa ne sme prodajati ali pretakati.

Nič packarije. Prepovedana je prodaja mleka, ki so mu bile dodane snovi za njegovo ohrano ali izboljšanje; voda ne sme biti primešana.

Legitimacija. Vsakdo, ki prinaša mleko v Trst, mora imeti osebno izkaznico, opremljeno s sliko.

Zelena koruza kot krma.

To vsakdo ve, da je zeleno koruzno steblo tečna krma za živino vendar v naših krajih le redki poljedelci to skušnjo uporabljajo za napredek živinoreje. Podrugod že veliko turšice posejejo prav s tem namenom, da jo bodo zeleno pokrmili. Iščejo tudi, oz. skušajo vzgojiti tako turšico, ki bo predvsem dobra za zeleno krmo. Na Štajerskem je neki posestnik pridelal koruzna stebila, visoka 3-4 metre.

Vedno so napredni kmetje tuhtali, kako bi zeleno krmo prihranili tudi za zimo. V Ameriki že dolgo časa uporabljajo takozvani «silos». To je v bistvu nekakšen kotel ali kad, v kateri se zelena krma skisa in dolgo časa ohrani nepokvarjena ter užitna, ne da bi zgubila svojo redilno vrednost.

V silosih napredni kmetje shranijo tudi zeleno koruzo. Pripravljanje koruzne ansilaže (okisane koruze) je najlažji in najizdatnejši način okisanja oz. konserviranja zelenih krmil za zimsko dobo. Dobro pripravljena koruzna ansilaža ostane nepokvarjena tudi več let in je izborna krmilo, ki ohrani pri kravah tudi v zimski dobi mlečnost na enaki višini, kakor poleti in ki je vrhutega prikladno tudi za pitanje.

Krmilna oz. redilna vrednost okisane koruze znaša polovico redilne vrednosti dobrega sena pri enaki teži (t. j. 2 kvintala kisali ima tisto redilno vrednost kot 1 kvintal sena). Upoštevati pa treba, da se na ha njive pridelava z naprednim obdelovanjem lahko 500 qu koruznega zelenja (280 qu na oral ali joh).

Okisanje zelene koruze ima to veliko prednost, ker se lahko izvrši tudi v manj popolnih stolpih (tudi v lesenih) in jamah. Nevarnosti radi pokvarjenja skoraj ni nobene.

Sedanji narodno-gospodarski položaj kaže, da je iskati — ne oziraje se na gozdarstvo — najzanesljivejši vir dohodkov v živinoreji.

Živinoreja oz. mlekarsvo pa se bo tudi pri nas znatno dvignilo in bo postalo dobičkanosnejše, ako se nam posreči tudi v naših malokmečkih razmerah, kakor je uspelo že na mnogih veleposestvih, pripravljati stalno dobro, sočno in tečno krmo za zimo.

Kaj uči suša.

«Gospodarski list» izvaja na podlagi letošnjih skušenj sledeče podučilo, ki naj bi ga umni gospodarji resno vpoštevali:

«Kras in Istra sta podvržena suši mnogo bolj, kot drugi deli naše dežele, kar je posledica predvsem sestavine ondolnih tal. Suša ni Vipavski dolini niti od daleč toliko škodila kot Krasu ali Istri, kljub temu, da ni bilo v Vipavski dolini prav nič več dežja kot na Krasu. Ker pa so tla v Vipavski dolini bolj prstena in tudi ilovnata, je zrastle še nekoliko koruze, dočim je na Krasu in v Istri sploh ni.

Zato pa svetujemo našim Kraševcem in Istranom (isto velja tudi za gotove dele Notranjske), da posvetijo žitorej več pažnje kot koruzi, to se pravi: Kraševci in Istrani naj sejejo predvsem žito (pšenico), ki zapusti njivo že prej, kot ga bi mogla suša uničiti. Po žitu še vedno lahko sejemo činkvantin, ki se navadno proti suši izdatno upira, kar je pokazalo ravno letošnje leto.

Najprimernejša vrsta zlahtnih pšenice je za te kraje «Ardito», ki je tudi letos dozorel pred nastopom suše.

Mi smo že svoječasno podarjali, da se pridelovanje pšenice razmeroma bolj izplača kakor pred vojno zato, ker sedanja vlada štiti žitne cene z visoko carino. Razlogov je torej dovolj, da se pšenici obrne večja pažnja nego v preteklih letih.

V vse o pravem času. Ozimino pšenico je treba sejati v jeseni, ne pa tja okrog božiča. V višjih legah, po Rovtahn, velja že kvaterni teden v septembru kot najprimernejši čas. V nižjih legah in toplejših krajih seveda ni take sile, ker bi setev prerastla, ako je topla jesen. Vendar pa naj se pšenica seje tekom oktobra, ali vsaj okrog Vseh svetih. Ali ni morda slab uspeh letine včasih posledica neprimerne časa? Torej vse ob svojem času!

Koliko žita rabi Slovenija. V srednjih žitnih letinah mora Slovenija (kranjsko in štajersko) dokupiti iz drugih krajev okroglo 2-3 tisoč vagonov žita za domačo prehrano. — Cena pšenice na ljubljanski borzi (vagon postavljen na dohodno postajo) je okroglo 340 Din (108 L). Cena koruze 240 Din (75 L).

Poštarne znamke v spomin sv. Frančiška veljajo samo še do konca leta. Kdor jih ima, naj jih pravočasno porabi; zamenjati za druge se pri poštnih uradnih ne morejo.

Trst in Dunaj. V zadnjem času so jeli časopisi obravnavati vpašanje, če ne bi kazalo, da bi se Avstriji v tržaškem pristanišču odmeril svoj kot. S tem bi se večji del avstriske pomorske trgovine pritegnil na Trst. O stvari bi se morale seveda dogovoriti vlade med seboj.

Živina v Jugoslaviji. Najvišja cena, ki jo dosežejo sedaj voli v Jugoslaviji, je 9.50 Din, v našem denarju 3 lire za kg žive teže. Srednji voli so po 8 Din (2.50 L); krave klobasarice (najslabše) so po 3-4 Din (1 L — 1.40 L); teleta so po 13-14 Din (4 L — 4.40 L). Prašički, po 5-6 tednov stari, so po 80-125 Din (25-40 lir), 7-9 tednov stari po 150-180 Din (50-60 L). Klavni prašiči na mrtvo težo so po 15-17 Din (5-6 lir).

Svetovna letina. Po zadnjem poročilu mednarodnega zavoda za kmetijstvo v Rimu se ceni, da bo letošnji svetovni pridelok pšenice za 0.40 odstotka, rži za 18.3 odst., ječmena 3.5 odst., ovsa za 3.40 odst. večji od lanskega poletja. Primerjan s povprečnim pridelkom prejšnjih petih let (1921—1925) bo pa pri pšenici večji za 4.2 odst., pri rži za 5.2 odst., pri ječmenu za 10 odst., pri ovsu pa manjši za 2.1 odst. Tudi vesti o stanju koruze iz evropskih dežel so še dovolj zadovoljive. V splošnem je torej nekoliko boljša letina kot lani na žitih, medtem ko bo pri koruzi nekoliko slabjša.

Tipografia Fratelli Mosetti — Trieste.

Kje pa vi kupujete obutev?

Najboljšo čevljarnico v Trstu ima

Matija Pahor

Trst — Via Arcata 19 — Trst

LASTNA IZDELOVALNICA

Čevlji delani samo na roko

Tvrda znana po vseh podzemskih sejnih.

Velika izbira.

Prijazna postrežba — Zmerne cene.

Ever Blas

Odlikovana, svetovnoznana tekočina. Ne razjeda, ne maže, ne škoduje. Uničuje vse žuželke; stenice uši, ščurke in vse človeške in živalske zajedalce.

EVER BLAS rabijo z uspehom šole, bolnišnice, plovna podjetja, zavodi itd.

Steklenica stane 3.75 L.

Tovarna EVER BLAS - TRST
TRIESTE - Guard. Scoglietto 340.

Telefon števil. 18-78

Pošilja se po pošti s povzetjem.

Zobozdravnik

dr. Sardoč D.

ordinira

v Trstu

via M. R. Imbriani 16 III

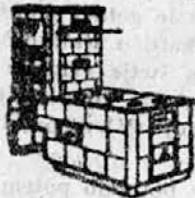
(Prej via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7.

Andrej Purič

TRST

Via Media št. 6

Kovaški

mojster

IZVRŠUJE vsakovrstna stavbena dela, železne ograje in omrežja - a košnja Izvršitev - Stedilniki vseh vrst - Izdeluje tudi železne rolettes. Poprave spopolnitve

Podpirajte tiste trgovce, podjetnike in profesionaliste, ki oglašajo v Malem listu!

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924. z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Le k Forcessinu vsi hité, da si obužejo nogé.

On šilva trdno in močno, pa elegantno in lepó.

Ko pa račun vam naredi, se vam celo poceni zdi.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.

KRONE plačuje više kot vsi drugi.

ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. Mermolja

sprejema

V GORICI

na Travniku št. 5 II.

Röntgenološki

zavod

PRIMARIJA

dr. A. de Fiori

V GORICI

Corso Vittorio Emanuele III. 14.

Sprejema od 9-12 in od 2-4.

Primarij kirurg sanatorija Villa S. Giusto in občinske bolnišnice v GORICI

Dr. Lojze Sussig,

prej asistent na dunajski vseučilišni kliniki profesorja Hohenegga, sprejema vsak delavnik od 2-3 popoldne Corso Verdi 21, II. Telefon števil. 196.